

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף פה

משנה: הרי את מותרת לכל אדם אלא לאבא וכו': כלומר הוא שייר בגירושין את אבא שלו או אבא שלה וכו', שבכל מקרה היא אסורה להתחתן איתם ולא תופסים להם בה קידושין - ולכן הגט כשר ואין זה נחשב לשיור בגירושין.

הרי את מותרת לכל אדם אלא אלמנה לכהן גדול וכו': אם היא אלמנה מנשואין קודמים, ועכשיו בעלה השני מגרש אותה ושייר בגירושין שלא תתחתן עם כהן גדול - אפילו שהיא אסורה להתחתן עם כהן גדול בלאו, בכל אופן אם הכהן גדול יקדש אותה יתפסו בה הקידושין, ולכן כאשר הוא משייר את הכהן גדול שלא יוכל לקדש אותה נמצא שהוא שייר בגירושין והגט פסול.

וכן אם היא היתה גרושה מנשואין קודמים או חלוצה מהיבם, ועכשיו מגרש אותה בעלה ושייר בגירושין שלא תתחתן עם כהן הדיוט, האסור להתחתן איתה בלאו - הגט פסול. כי לולי השיור בגירושין יש לכהן הדיוט תפיסת קידושין בה כנ"ל.

וכן אם היה נשוי לממזרת או נתינה ושייר בגירושין שלא תתחתן עם ישראל האסור לה בלאו - זהו שיור בגירושין. או אם היה נשוי לבת ישראל ושייר בגירושין שלא תתחתן עם ממזר או נתין - זהו שיור.

גמרא: כללא דרישא לאתויי: הכלל שאמרה המשנה בסוף הרישא 'ולכל מי שאין לה עליו קידושין' - בא לרבות שאר 'חייבי כריתות' כלומר העריות שאסורות להתחתן עם האשה בכרת, כגון בעל אחותה.

כללא דסיפא לאתויי: הכלל שבסיפא 'וכל מי שיש לה עליו קידושין אפילו בעבירה' - בא לרבות שאר האנשים האסורים להתחתן איתה בלאו, כגון עמוני ומואבי שאסורים לבוא בקהל.

בעא מיניה רבא מרב נחמן: חוץ מקידושי קטן מהו: שייר בגירושין 'חוץ מפלוני' והוא קטן. האם אין זה נחשב לשיור מכיון שהוא לא בר קידושין, או שמכיון

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

שהוא יגיע בעתיד לכלל קידושין (כשיגדל ויהא בר מצוה* ממילא נחשב כבר עכשיו לשויר?

אמר ליה תניתוה: למדנו כברייתא: קטנה יכולה להתקדש על ידי אביה מדאורייתא, ואם קידש אותה אביה ומת היא מתגרשת בעצמה. (אמנם קטנה ארוסה שלא מת אביה יכולה להתגרש רק על ידי אביה).

ולכאורה יש להקשות מדוע? הרי נאמר **"וְיִצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה וְהִיְתָה לְאִישׁ אַחֵר"** מקיש 'הויה' (קידושין) ל'ציאה' (גירושין) - מי שאינה יכולה להתקדש גם אינה יכולה להתגרש. ומכיון שקטנה אינה יכולה להתקדש על ידי עצמה איך היא יכולה להתגרש עךל ידי עצמה? אלא בהכרח שמכיון שהיא עתידה להגיע לכלל 'הויה' = קידושין, היא נחשבת כבר עכשיו בכלל קידושין.

ואם כן גם לגבי שויר בגירושין של פלוני קטן - נחשב הדבר לשויר, משום שהוא עתיד להגיע לכלל קידושין וממילא הוא כבר נחשב עכשיו בכלל קידושין.

חוץ מן הנלדים מהו: שויר בגירושין שלא תוכל להתחתן עם האנשים שיוולדו בעתיד. האם הווי שויר? הספק: מצד אחד כרגע הם לא בעולם ואין זה שויר, או שמכיון שהם עתידים להיוולד ואז הן יאסרו עליה בגלל השויר באישות של בעלה - הווי שויר?

אמר ליה תניתוה: למדנו במשנתנו שאם שויר עבד או עכו"ם אין זה שויר. והרי הם עשויים להתגייר ואז יאסרו עליה, אלא בהכרח שמה שעתיד לבוא אין זה שויר!

דחיה: הנך לאו וכו': עבד וגוי אינם עומדים להתגייר באופן טבעי (אלא אם כן יחליטו לעשות זאת), אבל ילדים עומדים להיוולד באופן טבעי.

חוץ מבעל אחותה מהו: שויר בגירושין את בעל אחותה של האשה, האם מכיון שעכשיו היא לא ראויה להתחתן איתו משום שהיא אחות אשתו האסורה לו - אין זה שויר, או שמכיון שיתכן שתמות אחותה והיא תהיה ראויה לו בלי השויר - הרי זה שויר?

אמר ליה תניתוה: מעבד וגוי כנ"ל. והרי הם עשויים להתגייר, ובכל אופן אין זה שויר! הגמרא דוחה: גירות אינה דבר מצוי ולכן אינה שויר, אבל מיתה היא דבר מצוי ולכן יתכן ששויר של בעל אחותה כן יחשב לשויר.

חוץ מזנותיך מהו: שיר בגירושין 'שלא תיבעלי בזנות'. האם אין זה שיר כי בנשואין הוא לא שיר, או שמכיון שהוא שיר ביאה בעלמא ויש בזה 'צד אישות' - נחשב הדבר לשיר באישות.

אמר ליה תניתוה: במשנתנו שאם שיר את אבא שלו את אבא שלה אין זה שיר. ולכאורה לא יתכן לומר שהוא שיר בהם 'נשואין' (שלא תתחתן איתם) שהרי לא שייך בהם כלל נשואין (כי לא תופסים בה קידושין איתם), אלא הוא שיר בהם זנות. ומוכח שדוקא בהם אין זה שיר (משום שכאמור לא שייך בהם כלל נשואין איתה), אבל באנשים אחרים ששייך בהם נשואין, אם ישייר בהם זנות - הוי שיר!

דחיה: דלמא בנישואין דעבר ואינסיב: יתכן שמדובר שהם עברו והתחתנו איתה, אפילו שלא שייך באמת נשואין איתה, ואת זה הוא שיר. (וממילא הדיוק במשנה הוא כך: דוקא בהם אין זה נחשב לשיר כי לא תופסים בה כלל קידושין איתם, אבל לאחרים שתופסים להם קידושין בה - הוי שיר).

חוץ משלא כדרכה מהו: האם אין זה שיר כי הוא לא שיר ב'כדרכה' שזו דרך האישות הרגילה, או שמכיון שהתורה הקישה את שתי המשכבות זו לזו - גם אם שיר ב'לא כדרכה' נחשב הדבר ששייר ב'אישות'.

חוץ מהפרת נדרייך מהו: האם אין זה שיר כי הוא לא שיר בנישואין עצמם, או שמכיון שלבעל יש כח להפר את נדריה נחשב הדבר לשיר באישות.

חוץ מתרומתיך מהו: כלומר 'חוץ משאם תנשאי לכהן לא תאכלי בתרומה'. האם אין זה שיר כי הוא לא שיר בנישואין עצמם, או שגם האפשרות להאכיל אותה תרומה היא חלק מהקידושין של הבעל, כנאמר "וְלִכְהֵן כִּי יִקְהֶה נֶפֶשׁ קִנְיִן כִּסְפוֹ הוּא יֹאכַל בוּ".

חוץ מירושתייך מהו: כלומר שאם תמותי אני אירש אותך ולא בעלך השני. האם אין זה שיר כי הוא לא שיר בנישואין, או שמכיון שהבעל יורש את אשתו כנלמד מהפסוק, גם הירושה לאחר מותה נובעת מהקשר של הנשואין, ואם הוא משייר את הירושה הוא בעצם משייר בגירושין.

חוץ מקידושייך בשטר מהו: כלומר 'חוץ משאם יקדשו אותך בשטר'. האם אין זה שיר כי אפשר לקדש אותה בכסף, או שמכיון שהוקשו דרכי הקידושין זה לזה, אם

כן יש כאן שיור ב'הולכה' וממילא גם שיור ב'ויצאה' (שהרי כאמור הקידושין והגירושין הוקשו זה לזה "**ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר**") - ואם כן זה נחשב לשיור בגירושין.

משנה: גופו של גט: עיקר הנוסח של הגט הוא לדעת ת"ק 'הרי את מותרת לכל אדם' לדעת רבי יהודה 'ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואיגרת שבוקין וגט פיטורין למהך להתנסבא לכל גבר דתיצבין' (= וזה יהיה לך ממני ספר גירושין ואיגרת עזיבה וגט שילוח ללכת ולהתחתן עם כל איש שתרצי).

גופו של שחרור: עיקר הנוסח של גט שחרור עבדים.

גמרא: אמר לה לאשתו 'הרי את בת חורין': כך כתב לה בגט - אין זה כלום. משום שבכל מקרה היא בת חורין ואין לזה קשר לנשואין. וכן אם כתב לשפחתו 'הרי את מותרת לכל אדם' - אין זה כלום משום שאין בזה משמעות של שחרור ממלאכה (ולכן היא נשארת כמובן אסורה להינשא לישראל).

הספק הוא: כשכתב בגט לאשתו 'הרי את לעצמך' האם פירוש המשפט הזה 'את לעצמך לגמרי' והיינו לגירושין, או רק לפטור אותה ממלאכה ולא לגירושין?

ת"ש דתנן גופו של גט שחרור וכו': ואם כן '**ומה עבדא וכו'** אם עבד שגופו קנוי לאדון מועיל הלשון הזה לעבד לקנות את גופו לעצמו, ודאי שיועיל באשה שאינה קנויה לבעלה שתקנה בכך את גופה לעצמה, דהיינו להתגרש.

אמר ליה לעבדו 'אין לי עסק בך' מהו: והגמרא מביאה ראייה מבריייתא: המוכר עבדו לעכו"ם וכו'. רבנן קנסו את המוכר עבדו לגוי שהעבד יוצא לחירות, וצריך האדון לכתוב לו גט שחרור כדי להתירו להתחתן עם בת ישראל. ואמר רשב"ג שאם כאשר האדון מכר את העבד לגוי האו כתב שטר (= אונן) לעבד 'לכשתברח ממנו אין לי עסק בך', אין צריך האדון לכתוב לו שוב גט שחרור, כי הוא כבר שחרר אותו. מוכח שלשון זה הוא לשון של שחרור.

*

במאי קמפלגי: ת"ק ורבי יהודה במשנה - האם צריך לכתוב בגט את הנוסח של 'ודן דיהוי וכו' או לא?

'ידיים שאין מוכיחות': כלומר כמו 'בית יד' של כלי (ידיית אחיזה) שאינו מוכיח שהוא מחובר לכלי ל'עיקר', כך אם לא כתוב בגט שהוא מגרש אותה בגט הזה, יתכן שהוא מתכוין לגרש אותה בדיבור ולתת לה את הגט רק כראיה על הגירושין שנעשו בדיבור - דבר שכמוכן אינו מועיל.

לדעת רבנן (ת"ק) אפילו שלא מפורש בדבריו שהוא מתכוין לגרש אותה בגט עצמו, מכל מקום כיון שהוא כתב גט והביא לה אותו, הוא גילה בדעתו שהוא מתכוין לגרש אותה בגט הזה, ולכן מספיק לכתוב 'הרי את מותרת לכל אדם'. אבל לדעת רבי יהודה **'ידיים שאין מוכיחות אינם ידיים'** ולכן לא מספיק לכתוב 'הרי את מותרת לכל אדם' אלא עליו לכתוב במפורש שהגט הוא ספר גירושין: 'ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין וכו'.

אמר אביי האי מאן דכתב גיטא: מי שכתב גט (כדעת רבי יהודה) **'ודן דיהוי ליכי וכו'** שלא יכתוב 'ודין' אלא 'ודן'. כי 'ודין' משמע שיש עליו איזה דין וחוק לגרש אותה ורק בגלל זה הוא מגרש אותה, אבל אם לא היה עליו דין כזה הוא לא היה מגרש אותה. אלא יכתוב 'ודן' = זה.

ולא לכתוב 'איגרת': עם י', משום ש'איגרת' משמע גג, אלא יכתוב בלי י' שאז לא יהא מקום לטעות שמשמע 'אגרת'.

ולא לכתוב 'לימהך': שלא ישמע 'לי מהך' כלומר: תהי שלי מקבלת הגט ואילך.

ולא לכתוב 'למהך': ויזהר לכתוב את האות ה' כראוי כדי שלא תידבק רגל האות ה' לגג שלה ותראה כאות ח', שאז המילה תראה 'למהך' = 'לצחוק', כלומר אני נותן לך את הגט כדי לצחוק עליך.

דיתהויין דיתיבביין תלתא תלתא יודין: בנוסח 'הטופס' של הגט כתוב 'די תהויין רשאה ושלטאה בנפשייכי למהך להתנסבא לכל מאן דיתיבביין' (=שתהיי רשאית ושלטה בעצמך ללכת להתחתן עם כל מי שתרצוי). את המילים 'תהויין' ו'דיתיבביין' יש לכתוב בשלוש אותיות י', כי בשתי אותיות יכול להיות משמע על שאר הנשים בעולם (ניתן להגות את המילים בניקוד קמץ **דיתיבביין**) שהן יהיו רשאיות להתחתן עם מי שהן ירצו. אבל כשכתוב בשלוש יודין אי אפשר לטעות שהכוונה היא עליה בעצמה (בניקוד חיריק **דיתיבביין**).

ולורכיה לוי"ו: שיאריך את האות ו' של המילים 'ספר תירוכין ואיגרת שבוקין' (כלומר שלא יקצר את ה-ו'. תוסי') כדי שלא יראה 'תריכין' ו'שבוקין' דהיינו ספר גרושות ואגרת נשים עזובות בעלמא. וכן שיאריך את האות ו' של 'זכדו פטרית.. יתיכי' (= ועתה שילחתי.. אותך), כדי שלא יראה 'זכדי' = בלי כלום, כלומר אני מגרש אותך בלי שטר.

ולא לכתוב 'לאיתנסבא': באות א', מחשש שמא ירחיק את האות א' מהאות י', ואז יראה 'לא איתנסבא' = לא להתחתן. אלא יכתוב באות ה' 'להיתנסבא'.

איבעיא להו בעינן 'זדן': האם הלכה כרבי יהודה שצריך לכתוב את הנוסח 'זדן' דיהוי ליכי מינאי וכו' או כרבנן?

ת"ש דאתקין רבא בגיטי: רבא תיקן לכתוב בגט את הנוסח הבא: 'איך פלניא בר פלניא וכו' מיומא דנן ולעולם' = ('הנוסח הוא של עדים שמעידים שראו -ריטב"א) איך פלוני בן פלוני שלח וגירש את פלונית אשתו שהיתה אשתו מקודם לכן מיום זה ולעולם'. להלן הגמרא תבאר את הצורך בתקנה הזו.

והרי רבא לא הוסיף את הנוסח של 'זדן' דיהוי ליכי מינאי וכו'. מוכח שאין צורך לכתוב אותו!

דחייה: ולטעמיה: ולשיטתך, האם את כל הדברים שצריך לכתוב בטופס של גט - רבא אמר בנוסח שהוא תיקן? אלא בהכרח שהוא רק תיקן להוסיף על הנוסח של הגט הקיים. ואם כן יתכן שצריך לכתוב גם את הנוסח של רבי יהודה 'זדן' דיהוי ליכי מינאי וכו'.